

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МІЖНАРОДНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

МАТЕРІАЛИ
МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

ПСИХОЛОГІЯ ЖИТТЄВОГО ПРОСТОРУ
ОСОБИСТОСТІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ
КРИЗИ, ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ТА ЦИФРОВОЇ
ТРАНСФОРМАЦІЇ СУСПІЛЬНОГО ЖИТТЯ

14-15 вересня 2023 року

Одеса – 2023

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МІЖНАРОДНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**Факультет лінгвістики та перекладу
Кафедра педагогіки та психології**

**МАТЕРІАЛИ
МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

**ПСИХОЛОГІЯ ЖИТТЄВОГО ПРОСТОРУ ОСОБИСТОСТІ В
СУЧАСНИХ УМОВАХ КРИЗИ, ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ТА ЦИФРОВОЇ
ТРАНСФОРМАЦІЇ СУСПІЛЬНОГО ЖИТТЯ**

14-15 вересня 2023 року

Одеса – 2023

Кічук Н. В.

*дійсний член Академії вищої освіти України та Міжнародної академії
педагогічних і соціальних наук,
доктор педагогічних наук, професор,
декан Педагогічного факультету;
Ізмаїльський державний гуманітарний університет*

ТРАНСФЕР СУБ'ЄКТ-СУБ'ЄКТНОЇ ВЗАЄМОДІЇ У КОНТЕКСТІ ОСОБИСТІСНО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

Поступова підготовка свідомості людей до майбутньої ноосферної епохи через освіту, наукове дослідження проблем, пов'язаних із ноосферним майбутнім: ноосферним суспільством, освітою, ноосферною людиною, зокрема виховання духовності студентської молоді у ноосферному вимірі, представляє особливий інтерес для теорії і практики сучасної теорії і методики професійної освіти та її подальшого розвитку. Так, цей особливий період, характеризується визначальною роллю духовності людини, духовно-орієнтованих освіти і науки, як головних визначальних чинників суспільного прогресу.

Джерело природи духовності самоформується на засадах духу людини, шляхом його усвідомленого саморозвитку через самовдосконалення, самоактуалізацію, самовираз, самовизначення. До того ж духовність тісно взаємопов'язана з толерантністю, про що свідчить аналіз наукового фонду з проблеми толерантності.

Так, у ракурсі медико-біологічної науки йдеться про «витривалість» в умовах впливовості на людину несприятливих факторів (Л. Шайгерова та ін.); у контексті гуманітарного знання – про домінанту загальнолюдських цінностей (на кшталт «терпимості», «готовності до примирення») та пріоритетність поваги до «іншості» (Ю. Іщенко та ін.); у площині суто психологічного тлумачення, толерантність здебільшого розуміється як зниження сенситивності індивіда до фактів взаємодій, що зумовлене дією механізмів захисту від фрустрації (О.

Асмолов та ін.); специфічним є й етимологічний відтінок в окресленому понятті з точки зору педагогічної науки – йдеться про триєдиний ракурс (відповідальність, свобода, творчість), який визначає внутрішній світ та стратегію практичної поведінки особистості (В. Лекторський та ін.).

Відтак, необхідний актуалізувати погляд науковців на феноменологію – суб'єкт – суб'єктної комунікативної взаємодії, оскільки у відсутності взаємодій взагалі не може бути комунікації. Так, здатність утворити спільну взаємодію слугує важливим маркером толерантності педагога, а, відтак, це є запорукою не лише конструктивного діалогу у підсистемі «викладач-студент»; йдеться ще й про полілог соціальної спрямованості суб'єктів освітньої діяльності, оскільки спільна взаємодія і переживання продукують пропедевтику виникнення конфлікту та доброзичливості при розв'язанні конфліктних ситуацій. Останні, є природною ознакою життєдіяльності і окремої особистості, і групи, отож суб'єкт – суб'єктний тип соціальних взаємин розцінюється не лише як бажаний, а як той, що є значущим з точки зору пріоритетів педагогіки толерантності.

Ми ж виходимо з того, що предметна специфіка професійної діяльності майбутнього фахівця, звісно, має віддзеркалення у технологіях утілення базових ідей педагогіки толерантності. Натомість теоретичне підґрунтя все ж набувають процеси засвоєння студентством універсальних духовних цінностей, що орієнтують на гуманізм, а також становлення їхнього полікультурного світогляду. Віддзеркаленням останнього слугують, з одного боку, здатність бути відкритим до сприйняття «іншості», а, з іншого – усвідомлення імперативу саме толерантності (з лат. «терплячий»), що за сучасних умов глобалізованого світу немає альтернатив як цілісної системи полілогу культур.

З урахуванням вищевикладеного, видається цілковито очевидною значна вага саме суб'єкт – суб'єктної взаємодії в освітньому процесі, націленому, зокрема, на утвердження домінант педагогіки толерантності. Зауважимо на існування дослідницької позиції, за якою суб'єкт – суб'єктна взаємодія визнається як та, що має неперевершене значення у вищій школі, оскільки спроможна перетворити університетську спільноту (через спільну і

цілеспрямовану діяльність) на вирішальний чинник набуття студентами статусу суб'єктів усього її різновиду і форм.

Аналіз виховної практики фахівців та саморефлексія набутого досвіду у вище окресленій площині доводять педагогічну цінність проектної діяльності, зокрема, ролі в ній інтуїції як органічної складової духовності особистості студента.

Так, дослідження специфічності феномену інтуїції як форми духовного пізнання та самопізнання, вивчення сучасних наукових підходів до трактування інтуїції, шляхів гармонізації діяльності духовно-інтуїтивного і логічного компонентів мислення студента як важливої складової ноосферної освіти дозволило нам вважати, що актуалізація його духовно-інтуїтивного потенціалу та виховання біоадекватного мислення є найважливішим завданням у процесі становлення особистості студента з ноосферним рівнем свідомості.

У контексті особистісно-професійної підготовки майбутніх фахівців саме діалог – «двосторонній інформаційний смисловий зв'язок» і лежить в основі інтерактивного навчання. Наприклад, Г. Селевко розрізняє внутрішньо-особистісний діалог, міжособистісний та діалог культурних смислів. Досвід переконує в тому, що діалог доцільно вважати не лише ефективним способом екологічного стилю педагогічної взаємодії.

Так, експериментальним шляхом встановлена ресурсність полікультурного виховання студентства. У цьому відношенні, на наш погляд, значний і науковий, і практичний інтерес становить експериментальний підхід за яким нами було визначено закономірність, що чим вищий рівень духовності особистості, тим більше розкритий її інтуїтивний потенціал. Міркуючи таким чином, інтуїцію можна трактувати як особливий психічний стан високодуховної людини, за якого вона усвідомлено вступає в інформаційно-енергетичний контакт із будь-яким об'єктом Універсуму. Ця інформаційно-енергетична суб'єкт-суб'єкта взаємодія сприймається людиною як процес з'єднання, злиття її з об'єктом, який вивчається, що дає змогу миттєвого пізнання його істинної сутності. Зокрема, визнання провідною ідеєю розробленого нами елективного курсу «Педагогіка

духовності» є виховання духовності особистості студента у ноосферному вимірі, формування цілеспрямованої установки щодо духовного самопізнання та саморозвитку, оволодіння теоретичними знаннями та практичними навичками з цієї сфери.

Результати упровадження елективного спецкурсу виявили, що вплив ноосферних факторів на трансфер суб'єкт-суб'єктної взаємодії у контексті особистісно-професійної підготовки майбутніх фахівців сприяють укладанні організаційно-методичної системи виховання духовності студентської молоді у ноосферному вимірі, який включає в себе теоретичний блок та організаційно-методичний блок практичної реалізації цієї моделі. Так, теоретичний блок організаційно-методичної системи містить теоретичну модель виховання духовності студентської молоді, яка базується на синергетичному положенні про людину як надскладну відкриту інформаційно-енергетичну систему, яка розвивається, еволюціонує, духовно зростає. А організаційно-методичний блок названої вище системи передбачає застосування форм позааудиторної роботи, спрямованих на виховання духовності студентської молоді у ноосферному вимірі: духовно-моральні заходи, благодійні виступи, концерти, волонтерські акції; науково-дослідна робота студентів; студентські наукові конференції; творчі зустрічі з людьми – носіями духовності (науковцями та ін.).

Отож, виховання толерантності особистості – проблема, що не втрачає актуальності і за сучасних умов її життєдіяльності. Реалії сьогодення актуалізують нові грані означеної проблеми у контексті становлення майбутніх фахівців.

Іванова О.С.	
ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ НАУКОВИХ КАДРІВ В ЦИФРОВУ ЕРУ.	120
Іванова О.С.	
ФІЛОСОФІЯ ПСИХОЛОГІЇ: НООСФЕРНИЙ РОЗВИТОК ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА.....	123
Кабанцева А. В.	
КЛІНІЧНА ПСИХОЛОГІЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ЯК ОBOB'ЯЗKOBA СКЛАДОВА КОМПЛЕКСНОГО ЛІКУВАННЯ	126
Кабанцева А.В., Стеценко Г.В.	
ВІДЧУТТЯ РАДОСТІ ЯК БАЗОВИЙ КОМПОНЕНТ ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ.	129
Кабанцева А.В., Панченко О.А., Антонов В.Г.,	
ІНФОРМАТИЗАЦІЯ ПСИХОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ	133
Kazanzhy M.Y.	
THE ROLE OF FACILITATION IN CREATING AN INCLUSIVE EDUCATIONAL ENVIRONMENT.	137
Kazanzhy F.F.	
TEAM BUILDING EFFECTIVENESS: A PERSONAL APPROACH	141
Kononova O., Diahyleva O., Yurzhenko A.,	
PSYCHOLOGICAL ASPECTS OF ENGLISH TEACHERS' MOBILITY IN THE CONTEXT OF PROFESSIONAL DEVELOPMENT IN MODERN CONDITIONS.	144
Kornuta L.M.	
CHARACTERISTICS OF MOTIVATION OF PUBLIC SERVANTS REGARDING PROFESSIONAL DEVELOPMENT AND EDUCATION: PSYCHOLOGICAL ASPECT.	149
Кімік О.В.	
ВПЛИВ ЕМІГРАЦІЇ НА МАЙБУТНЄ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ ТА РОЗВИТОК УКРАЇНИ	153
Кічук Н. В.	
ТРАНСФЕР СУБ'ЄКТ-СУБ'ЄКТНОЇ ВЗАЄМОДІЇ У КОНТЕКСТІ ОСОБИСТІСНО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ.....	157
Кіщук Л.А.	
ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ОПТИМІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ АДАПТАЦІЇ МОЛОДШИХ ОФІЦЕРІВ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ.....	161
Краснокутський М.І.	
АНАЛІЗ ВПЛИВУ ФІЗИЧНИХ ВПРАВ НА ПСИХОЛОГІЧНИЙ СТАН ЛЮДЕЙ, ЕВАКУЙОВАНИХ ІЗ ЗОНИ БОЙОВИХ ДІЙ.	165
Kryzhanovska S.,	